

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 5. Vannbering

Fylke: Opland

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Biri

Emne: Vannbering

Bygdelag: Øverbygda

Oppskr. av: Digo. Faraalund

Gard: Faraalund

(adresse): Biri

G.nr. 51 Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Ja.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1.

Ja det var og er det almindeliges å berø vatn med Vass-sela og to bøtter. Mest brukt var en vass-sela litt bøget, breiere, litt utkrølet og avrundet på midtten. Vass-selen krøtles på skrå over den ene skulder, slik at en holder den ene bøtte i en hånd litt foran kroppen og den andre i den andre hånd.

Vidjer og krekraker var for mye i bruk og like inn i vorre dage var slike å se på betrene.

Krebatter brukes av og til den dag i dag som stallbatter å vatne hestene i. For 50-60 år sia, da lette bøtter av galvanisert jernplate ble almindelig brukte, vare gamle krebatte for en stor del ut av bruk.

2.

Er ukjent herover.

3.

Å sette et vasskar eller en bøtt på ski å skjeve det foran seg er ikke kjent herover. Men å dra vatn på en

2

Kjelke var og er brukt ennå. Som regel var en liten Karm festet til Kjelkebollen så Koppene ikke kunde gli utover. Oppi i denne Karmen ble så satt Spann og bøtter som en hentet vann i.

4.

Å bare å brøste oss! Det er nok Kvinnene som har fått seg biddet det meste av dette sliterarbeide gjennom tidene.

5.

Det som er nemnt ovenfor er i bruk ennå på småbruk og enslige hoflaser.

6.

Ja vasskjøring har vor og er brukt den dag i dag, når gårdens vass-forsyning for kortere eller lengre tid sier stopp.

7.

Dette er et av de mest dagsaktuelle spørsmål her i bygda idag.

Høsten 1946 ble det foretatt en telling over alle beboede hus i bygden for å få en nøiaktig oppgave over hvor mange beboelseshus, som ennå ikke har innlagt vann. Samtidig en oppgave over de muligheter, som i hvert enkelt tilfelle forelå for å skaffe seg innlagt vann til en rimelig kostnad. Gålenge dette materialet ikke er utarbeidet og offentliggjort, vet en ikke mer.

Det er bondekvinnelagene som har fått seg av og satt seg i arbeid for å finne en kaddigst mulig løsning på

dette, for mange av vore heim, meget
viktige spørsmål

Får er det jo ekstraordinært med
vass-mangelen etter den langvarige tør-
ken ifjor. Nu kan en dagligdags
se de mest primitive og de mest
teknisk moderne hjelpemidler tatt
i bruk - side om side - for å skaffe
den nødvendige vass-dråpen inn
i huset til folk og fe.

En kan så ofte se en gammel
sliten kone, Krakete og høyde under vass-
selen, kommer berende med 2 netter
køller vann. Eller et par unger som
har en kjele med en liten kasse
på størrelse. Og opp i denne kassen
et par blikkspann. De skal hente
litt vann til mor. For disse er det
nora så lenge det varer.

Et annet sted kan en se en
5 tons bank-bil, som med en masse
hestetreker, frerende Krakker seg oppover
en av de bratte gårdsveier med 3-4
Kilometer vann.

Hest foran en isberglatt slå,
med tømmer og meierispann, på veg
til eller fra slåen og opp i gården,
det er stort sett et riktig bilde
av vass-forsyningen i bygda vor idag.

Bygdøy i april 1948.

opl.
Biri

2632

Tilleggsspørsmål til emne nr. 5, Vannbæring.

Vennligst svar på dette papir med blyant og send det så fort råd er i den lille konvolutten.

Brukte eller bruker en å la flyte noen gjenstander på vannet eller melken når en bar eller kjørte vaskene en lengre vei for å hindre at vasken skvulper over?

Brukte eller bruker en:

- 1) Treskiver, løse løkk (med eller uten håndtak)?
- 2) a) Trekors?
b) Trekors med en liten knott i midten for lettere å kunne løfte det?
- 3) Noen trestykker?
- 4) Gress, halm, løkvister, store blad, gran- eller enekvister?
- 5) Is eller snø?
- 6) Kjerald, skål, bøtter, trefat?
- 7) Korkskiver?
- 8) Hva kaller en slike ting for (skuljefjæl, flottor, bøk, flæ, flyteskiver)?
- 9) Fanns det noen forseggjorte gjenstander til det bruket?

--- o o o ---

Ukjent herover.

Herad

Uppteiknar

Biri
Liv. Taraldsrud

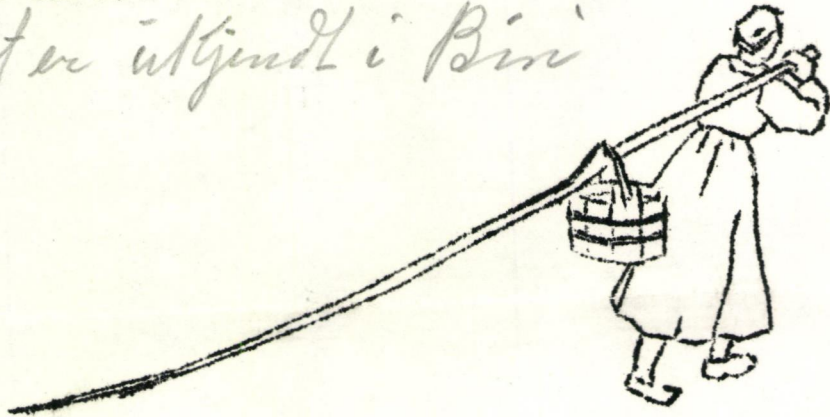
NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
ADR. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDGY

... gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bøtta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampa over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

Nei, det er utgjend i Biri



Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ?

Har ein bruka kumøkk til brensel ?

Nei, Biri var og er jo så kaglygd.